

SENAT SPREJEL FARMARSKO RPEDLOGO

McNary-Haugenova predloga za odobro farmarjem je bila odobrena s 47 glasovi proti 39. Zdaj mora glasovati še poslanska zbornica, potem bo pa Coolidge morda vse skupaj vetiral.

Washington, D. C., 12. febr. — McNary-Haugenova farmarska pomožna predloga je bila včeraj sprejeta v senatu s 47 glasovi proti 39. Koalicija republikancev in demokratov iz farmarskih držav je glasovala za predlogo, ki sicer ni najboljša, vendar pa obeta ameriškim farmarjem več kot katere druga, kar jih je bilo na dnevnem redu. Tik pred glasovanjem so predlogo še bolj pokvarili z raznimi amendamenti.

V jedru predloga določa, da kongres dovoli iz zvezne blagajne 250 milijonov dolarjev za farmarski pomožni sklad, iz katerega vlada kupi preostanek farmarskih pridelkov in skuša najti za iste trg. Sklad in trgovanje vodi odbor dvanajstih članov, ki jih imenujejo farmarske organizacije in kooperativne zveze, potrdi jih pa predsednik Združenih držav. Namen zakona je, da vlada jamči farmarjem za dobre cene njihovim pridelkom in jim pomaga spraviti v denar preostanek letine, ki gre zdaj navadno v nič.

Predloga gre zdaj v poslansko zbornico. Farmarski skladovi, da bo tudi tam sprejeta s 50 glasovi večina. Znano pa je, da je predsednik Coolidge nasprotni veliki bizniski interes. Za gotovo se torej pričakuje, da Coolidge vetira predlogo kot je storil s približno enako predlogo ob času prejšnjega kongresnega zasedanja, katero je vetiral z motivacijo, da narekuje cene in da je "gospodarsko nezdružljiva".

Trgovska zbornica proti farmarski od pomoči

Vložila je protest proti McNary-Haugenovi predlogi. Trgovska zbornica pozna le privatne kramarske interese.

Washington, D. C. — Trgovska zbornica Združenih držav je vložila odločen protest proti McNary-Haugenovi predlogi. V svojem protestu izjavlja, da nje- no članstvo nasprotuje vsaki predlogi, ki določa, da bi vladne agencije kupovale, prodajale, izdelovale ali imele na kakšen drug način opraviti s poljaki- mi pridelki, z namenom, da se u- pravljajo cene ali na kateri drugi način.

Sprejem in vzakonjenje te predloge prinese neurečo farmarjem in vsem panogam industrije in trgovine.

Z drugimi besedami te želje pomenijo, da naj farmarji še na- nadalje prodajajo svoje produk- te privatnim bizniskim intere- som, da se bodo privatni bizni- ski interesi dobro redili in po- čutili, farmarji naj pa ostanejo tam, kjer so.

Bizniski interesi ne cenijo farmarjev več kot industrijske delavce. Sebe pa smatrajo za one, ki imajo izključno pravico za posredovanje med farmarji in delavci kot konzumenti, za to posredovanje so pa opravičeni do levega dela. Tako je filo- sofija trgovske zbornice, povedana s par besedami. Ta filosofija pa ni učinkovala na senat, ker je vseeno sprejel McNaryjevo predlogo.

"Bog ne pomeni nič za mene," pravi Edison

Slavni iznajditelj je na dan osemdesetletnice svojega rojstva ponovno izpovedal svoje mnenje o neumrjivosti človeka in raznih drugih rečeh. Čestitke iz vseh krajev sveta.

West Orange, N. J. — Thomas Alva Edison, iznajditelj fonografa, električne svetilke in nebrojnih drugih koristnih stvari, je bil zadnji petek star 80 let. Svoj osemdesetletni rojstni dan je praznoval kot običajno vse svoje prejšnje rojstne dneve — v svoji delavnici. Vzel pa si je toliko časa, da je sprejel nekatere goste, med temi tudi Henry Forda, prečital veliko število brzojavnih čestitk iz vseh krajev Amerike in ostalega sveta ter odgovoril na celo vrsto vprašanj, ki mu jih je zastavila armada repor- terjev.

Vprašanja so se tikala ne- umrjivosti človeka, izvora živ- ljenja, radia in fonografa, far- marških zemljišč, bodočnosti elektrike, vojaškega vezbanja državljanov, spiritizma, boljše- vizma, demokracije itd.

"Beseda Bog za mene nič ne pomeni," je rekel Edison, "to- da človek je neumrjov."

Vprašanje: "Kako si zami- šljujete človeško dušo? Ali je leto kot razum? Človek misli z možgani ali z vsem svojim te- lesom?"

Edison: "Večkrat sem že re- kel, toda nihče me ne razume- ti, da človek ni enota življenja. Človek kot celota je mrtev kot granit. Njegovo življenje ob- stoji v milijonih visoko organi- ziranih enotah, ki žive v stani- cah. Včasih verjamem, da te eno- te zapuste telo in se razidejo po prostoru, kadar človek umre. Enote gredo v drugi, zadnji krog življenja, ki ne umrje."

Vprašanje: "Kaj mislite o Bogu?"

Edison: "Beseda Bog ne po- meni nič za mene, mislim pa, da obstoji neki višji razum, ki prodira vse vesoljstvo."

Anglija se ogrova za Coolidgev načrt

Francija pa pravi, da naj Liga narodov odločuje o redukciji bojnih mornaric.

London, 12. febr. — Nota predsednika Coolidgev pomo- žni sklad za redukcijo kri- žark, torpedovk, rušilcev in sub- marinov je razburila Evropo. Angleški vladni krogi, ko so no- to prebrali, se zdaj ogrevajo za Coolidgevo sugestijo in pravijo, da bo Anglija delovala v Zene- vi za sprejetje ameriškega na- črta.

Pariz, 12. febr. — Francija je hladna napram Coolidgevi re- dukcijski noti. Med Parizom, Londonom, Rimom in Tokijem se zdaj izmenjavajo brzojavke glede ameriške sugestije. Fran- coski uradniki so mnenja, da se ta zadeva prepusti svetu Lige narodov, naj ta prvi odgovori ameriški vladi.

PIVOVARNARJA OBDOJENA.

Dobila sta po \$10,000 denarne globe in dve leti zapora.

East St. Louis, Ill. — Brata Ben in George Probst, lastnika pivovarne v Athensu, Ill., sta bi- la zaradi varenja in prodajanja pravega piva obsojena vsak na \$10,000 denarne globe in dve le- ti zapora. Apel za novo obrav- navo je bil odklonjen.

Agencija za "Prosveto"

Vprašanje: "Kaj si mislite o izvoru življenja?"

Edison: "Mislim, da še prete- čajo stoletja, predno bomo imeli toliko podatkov, da bomo lahko pametno domnevali."

Vprašanje: "Kaj mislite o petdnevem delovnem tednu za delavce?"

Edison: "Se strinjam. Doba strojev se je komaj začela. Sčas- oma bo zadostovalo štiri dni dela v tednu."

Vprašanje: "Ali bo radio iz- pominil fonograf?"

Edison: "Mislim, da ne. Iti mora skupaj. Radio je dober za takočo stvar, ali če hočemo ohraniti dobro godbo in pesem posnim rodovom, moramo imeti fonograf."

Vprašanje: "Kaj mislite o spiritizmu?"

Edison: "Bunk! Jaz dvo- vim, da psihčne (dušne) sile sploh kje obstoje, ni pa nobene škode, če jih ljudje iščejo."

Vprašanje: "Ali se bi moral vsak moški oženiti?"

Edison: "Da — in mlad."

Vprašanje: "Ali ima governor Smith kaj upanja na predaed- ništvo radi dejstva, ker je ka- toličan?"

Edison: "Nima."

Vprašanje: "Kdaj namerava- te stopiti v pokoj?"

Edison: "Dva dni pred mo- jim pogrebom."

Vprašanje: "Kaj je vaša žel- ja, po kateri vaši iznajdbi se bi vas morali ljudje najbolj spo- minjati?"

Edison: "Radi fonografa."

Vprašanje: "Kaj se zgodi v prihodnjih osemdesetih letih? Katero nove električne iznajdbe pridejo v tem času?"

Edison: "Na to vprašanje pa ne morem odgovoriti." Jubilant je dejal, da obžaluje, ker pogreša med gosti svojega najmlajšega prijatelja Luther- ja Burbanka, ki je lani umrl. Ko je Edison odgovoril na vaa vprašanja, se je odpeljal na gostijo v Newark, katero so mu priredili njegovi pionirji. Dru- gi dan se je pa vrnil na delo v svojo delavnico.

Kakšni so izgledi far- marjev za bodočnost

Sedanjost je zelo slaba in trpka za farmarje, izjavlja polje- deljski podtajnik.

Washington, D. C. — Kako potirja se administracija in kakšni so njeni izgledi farmar- jev, se sliši iz govora, ki ga je dne 8. januarja t. l. obdržal poljedeljski podtajnik Dunlap pred žitninariskim društvom države Illinois v Jacksonvillu, Fla., ko je rekel, da se poljede- lstvo nahaja v slabem položaju, ako se primerja z drugimi indu- strijami.

Zdaj poljedelstvo trpi, je na- glašal Dunlap, drugi so pa delež- ni največje prosperitete, ki je bila kdaj poznana. Mesto, da bi se kupovalna moč farmarjev povišala, se pa znižuje in je pod povprečno nakupovalno močjo let 1923, 1924 in 1925. Vrednost vsega poljskega pridelka je bila leta 1926 za eno milijardo dolar- jev nižja kot leta 1924 in za eno milijardo in pol dolarjev nižja kot leta 1925.

Dunlap je izjavil, da je za far- marje najbolj koristnosno po- stavljati produkte na združni način na trg. To se je dozdaj izkazalo še kot najbolj koristna naprava za farmarje.

Otrok padel v vrelo vodo. Gary, Ind. — Marko Malich, star dve leti, je v petek padel v škaf vrele vode in umrl za opeklinami.

GREEN PRIPORO- ČA FARMARJEM ORGANIZACIJO

On sanje nima drugega odpo- močka. — Preseljevanje ljud- stva s farm v industrijska središča.

Washington, D. C. — William Green, predsednik Ameriške de- lavske federacije, izjavlja v član- ku, ki je bil objavljen v glasilu Ameriške delavske federacije, da mu ni znano nobeno zdravilo, ki ozdravi zla v poljedelstvu, to- da farmarji si lahko pomagajo sami z organizacijo in združ- nim delom.

Green nadaljuje, da so delavci Združenih držav prizadeti zaradi razvijanja nezdružljivih in neekon- mičnih razmer v poljedeljski in- dustriji. Delavci realizirajo, da morajo vse ljudske skupine kon- čno občutiti po odpravi krize- če razmere, ki so zadeli farmsko prebivalstvo deleže.

Iz tega razvoja pa nastajajo razmere, ki zadenejo delavce. To je preseljevanje farmarjev v in- dustrijska središča. To preselje- vanje spravi marsikatero de- lavca ob delo in mogoče posla- ba življenjske razmere. Preveliko število industrijskih delavcev v industrijskih središčih, bodeta občutili obe skupini. Čela social- na skupina bo trpela, ker opušča- jo farmarji delo v poljedelstvu in sprejemajo delo v industriji.

Delavstvo ni pripravljeno, da svetuje farmarjem, kako se naj odpravijo s la v poljedelstvu. Priporočeno pa je, da si farmarji lahko sami pomagajo z organi- zacijo in združnim delom. Far- marji morajo vedeti iz svojih lastnih izkušenj, kaj je treba iz- vršiti za napredek poljedelstva.

Delavstvo se mora organizirati, če hoče, da se bo kongres ozir- al na potrebe farmarjev in njih- apele za odpravo in da sprejme postavbo, ki bodo pravične za vse sloje državljanov.

Pismana debata o Kristu

Vodila jo bosta dva hrvaška lista.

Chicago, Ill. — Poročali smo že, kako je nameravana besedna debata med George Kutuzovi- čem in katoliškim župnikom So- ricem o vprašanju, če je Jezus Krist res kdaj živel, padla v vo- do, ker je Sorič hotel iz debate narediti denarni dobiček za svoj žep. Zdaj pa poroča "Novi Svi- jet", ki izhaja v Chicagu in ki je glasilo "Jugoslovenskega Pro- svjetnega Udruženja," da je a- ranžirana javna pismana deba- ta o tem vprašanju, ki se bo vodila v "Novem Svetu" in ka- toličkem listu "Naša Nada".

Negativno stran vprašanja bo zastopal Kutuzović v "Novem Svetu", afirmativno stran pa župnik Domolodovac v "Naši Nadi". Kutuzović odpre debato v prihodnji številki omenjenega lista, nakar župnik odgovori v svojem listu. Koliko časa bo razprava trajala, se še ne ve.

PODALJŠANJE POSLOVNIČE FEDERALNE BANČNE REZERVE.

Washington, D. C. (F. P. — Podaljšanje poslovničje federal- ne rezerve za petdeset let in si- cer do leta 1934 je velika cena, ki je bila sprejeta na konferen- ci McFaddenove predloge za u- stanovitve narodnih bančnih podružnic. Predloga bo spreje- ta v senatu, kakor hitro bo pre- sednik Coolidge podpisal McNary-Haugenovo predlogo za odpo- moč farmarjem.

Oni senatorji, ki semintje vstopijo za interese farmarjev in delavcev, morajo vselej na- praviti koncesije veliki denarni močnji, kadar za farmarje ali delavce odpade majhna drobtina.

Kitajski reakcijonarji v oboroženem konfliktu

Vupejfu se je upri pohodu mandžurskega diktatorja na jug in zadnji je udaril po nje- govih četah. Apel revolucio- narjev na angleške vojake v Sangaju.

Sangaj, 12. febr. — Kljub strogi cenzuri, ki prevladuje v Sangaju, so kitajski listi sporo- čili vest, da se je pojavil velik konflikt med mandžurkim dik- tatorjem Cingtsolonom, ki go- spodari v Pekingu, in maršalom Vupejfu, ki je bil še lani vojaški vladar vse centralne Kitajke. Vupejfu se je prošlo jesen po porazu v dolini Jangtse umaknil v provinci Honan, kjer zdaj čepi na mestu. Cingtsoln zdaj zahteva, da mu Vu- pejfu dovoli prehod čez Honan in da se mu tudi pridruži v ofen- zivi proti kantonskim ljudskim armadam. Vupejfu, ki je star hvoščnik Mandžurcev, je pa odklonil Cingtsolinovo zahtevo; odgovoril je, da Mandžurci ne smejo iti dalje kot do Cingte po njegovem teritoriju. To je ujezilo Cingtsolina, in danes javljajo listi, da je mandžurki diktator udaril na prvo posadko Vupejfujevih armadnih ostan-

kov na meji Honana ter jo razo- rožil.

Sangaj, 12. febr. — Kitajski revolucionarji (kuomintangovci) so včeraj razdelili med an- gleške vojake, ki so se izkrcali na suho v Sangaju, letake slo- deče vsebine:

"Britski smornarji in vojakii! Prišli ste na Kitajsko, kjer je demokratska revolucija v teku. Bili ste poslani sem z namenom, da ustavite našo revolucijo, ampak kitajski delavci in kmet- je ne bodo tega trpeli. Kitaj- sko ljudstvo bo nadaljevalo boj za svobodo in neodvisnost kljub britskim imperijalistom. Čas je minil, ko so tuji lahko po- streljali Kitajce kakor pse. Ne vrtikajte se v našo revolucijo, ki je naša notranja zadeva."

Zeneva, 12. febr. — Vsi ki- tajski poslaniki v Evropi, ki so bili poslani od vlade v Pekingu, so zaključili, da ignorirajo Pe- king in bodo odslej služili revo- lucionarni vladi v Hankovu. Ta sklep je bil storjen včeraj na konferenci v Zenevi. Sledi- čii kitajski poslaniki so bili na- vzroči: Čaošinsu iz Rima, Vangkingaj iz Poljske, Cinglio iz Pariza, Vangkingaj iz Bru- selja in Cingcu iz Berlina.

Tisočdolarska nagrada za tuberkulozni lok

Nepoznani darovalec je obljubil mestnemu tuberkuloznemu sanatoriju, da izplača omeje- no vrsto tistemu, ki iznajde nov serum ali lek proti jetiki.

Chicago. — Član direktorske- ga odbora Mestnega sanatorija za jetične, Frances X. Busch, naznanja, da je nepoznani daro- valec dal na razpolago instituci- ji tisoč dolarjev, da jih razpše kot v nagrado onemu, ki se mu posreči iznajti nov serum ali lek proti tuberkulozi ali jetiki.

Mr. Busch pojasnjuje to dona- cijo in pravi, da je namen iste, da kakšen čikaški zdravnik ali kemist ali kateri drugi znan- stvenik v mestu, ki je v zvezi s čikaškim sanatorijem, iznajde serum, preprečilo sredstvo ali pa zdravilo zoper jetiko. Doti- čni, ki je daroval omejeno vsoto v to svrhu zdravstva, je na- prosil odbornike, naj nikar ne izdajo njegovega imena, ker on si pač ne želi pri tem koristnem iskanju zdravila nikake slave.

"Predkritim", je dejal Mr. Busch, "sem spremljal tega člo- veka skozi naprave našega sani- torija. Prišla sta tako tudi v la- boratorij. Dejal je, da ima ta zavod pač menda najboljše mo- derno urejen laboratorij, v ka- terem so bili baš ob tistem času na delu kemiki in zdravniki pri mikroskopičnih preiskovanjih in preiskovanju bakterij. V la- boratoriju je bilo takšna tudi par evropskih znanstvenikov, ki so delali poskuse v kemiji. Vse de- lo se vrši v svrhu zatiranja tu- berkuloze. Vsi delajo, da izna- jdejo zdravilo zoper jetiko."

"Notorično se sicer ališ, da povprečen znanstvenik prejema plačo, ki se nikakor ne da pri- merjati z njegovim delom."

"Omenjena nagrada pa ni o- mejena na znanstvenike v sa- natoriju. Vsak znanstvenik lahko pride do nagrade, ki se mu po- sreči iznajti serum proti jetiki. Menda ni dneva, ki bi ne vi- deli v skoro vseh dnevnih raz- pisane nagrade za razne neva- ne stvari, kot so nagrade za križne uganke, filmaške zvezde in za besedne rime. Poleg tega pa je še vse polno drugih kon- testov, ki nosijo večje ali manj- šee nagrade. Vsi taki kontesti pa niso prav nič drugače kot ne- kak možganski preiskus, ki ne koristi nobenemu človeku, kot

Kitajski delavski kandidat v Angliji.

London, 12. febr. — Fung Sa, Kitajec, ki je bil rojen v angli- ški koloniji Hongkongu in živi že 24 let v Holbornu na Angli- škem, je kandidat delavske stranke za poslance pri izrednih volitvah, ki se bodo vršile v kratkem.

Kapitalist izvršil samomor.

San Francisco, Cal. — Edward W. Chambers, podpredsednik Atchison, Topeka in Santa Fe železniške družbe, je 11. t. m. skočil skozi okno četrtega nad- stropja tukajšnje bolnišnice. Obležal je mrtev. Zdravniki pra- vijo, da se mu je trenutno zme- šalo.

Predloga ne štiti javnosti proti monopolom in zlorabi, da se ubije svoboda govora.

Chicago, Ill. — Unija za ame- riške civilne svobodščine vidi v predlogi za kontrolo radia veli- ko nevarnost. Ta predloga ni- kakor ne prepreči monopola in tudi se lahko zlorabi za potlače- nje svobode govora. Morris L. Ernst, newyorški odvjetnik Unije za civilne svobodščine, je bra- javno priporočil senatorju Dilli- v Washingtonu, da nastopi proti predlogi v senatu. Predloga je kompromisni produkt konfe- renčnega odbora in je bila še sprejeta v kongresni zbornici. Zdaj se pritiska, da senat hitro podvzame akcijo.

Ernst meni, da je senator Dill izvršil dobro delo za zaščito jav- nosti, ker je nastopil proti zlo- rabi korporacije radio-postajnih kompanij. Ernst obtožuje, da ni nobene zaščite v predlogi glede kupčevanja z oblastvenimi do- voljenji radio-postaj, ravnotako ni nobene določbe, ki bi prepre- čila korporacijam, ki lastujejo radio-postaje, prodajati delnice. Ena sama korporacija, ki lastu- je radio-postajo, lahko kupi delnice vseh družb, ki lastujejo radio-postaje v državi. Zato meni odvjetnik Unije za ameriške ci- vilne svobodščine, da nima do- ložbe glede monopoliziranja ra- dia nobene vrednosti.

Do izjavi Ernsta tudi dolob- bo proti zlorabi radia napram po- litičnim kandidatom, nimajo no- bene vrednosti, ker se ne morejo izvesti. Ernst naglašja, da so be- sede v klavzuli glede kandidatov tako postavljene, da ostane pot odprta, da govorniki opozicijs- nalne stranke ne morejo govoriti. Stranke, ki so v sedlu, so lahko poslušajo strankinih tro- bentcev, da govorijo s pomočjo radia, ne da bi pri tem imeno- vali kakšnega kandidata, tro- bentcem nasprotna stranke, se pa lahko odreče radio.

Ljudstvo nima nobene pra- vice protestirati ali apelirati proti odlokom radijske komisije. Predloga pravi, da lahko vsaka stranka, ki je zainteresirana, apelira. Besedi "vsaka stranka" izključujeta javnost.

Najbolj nevarna je pa dolo- ba, ki daje predsedniku pravico v vojnem času, ali če grozi voj- na ali če preti javna nevarnost, suspendirati določbe in zapreti vsako ali pa vse postaje. Ernst zaključuje, da ta klavzula daje predsedniku neomejeno cenzor- sko moč.

Predsednik Coolidge si je prvi prilaščal to moč, ko je priporočil, da naj tiak in javnost podpirata njegovo tujezemsko politiko gle- de Nikaragve in Mehike. Pri- hodnji korak bo, da se utihnejo radio-postaje. Kadar grozi voj- na ali preti javna nevarnost, ravno takrat nastane potreba, da se razgovorimo. Nobena radio-postaja bi se ne drznila u- govarjati vladi, ako ve, da je predsednik lahko utihne, da od- straniti opremo ali je pa izroči pod vladno kontrolo.

HEDASTA TEKMA.

"Kofetar" izpil 132 škodelle kave.

Sioux City, Iowa. — Razni "kofetarji" zdaj tekmujejo med sabo, kdo izpije več kave. V tu- kajšnjem mestu je tekmoval enajst oseb. Voznik Kari Smith je izpil 132 škodelle kave.

Take tekme so obojanzja vred- ne, ker škodijo zdravju in ni- majo najmanjše moralne vred- nosti. Požrelost še danes ni priznana za čednost.

NOVA PREDLOGA ZA KONTROLO RADIA

Predloga ne štiti javnosti proti monopolom in zlorabi, da se ubije svoboda govora.

Chicago, Ill. — Unija za ame- riške civilne svobodščine vidi v predlogi za kontrolo radia veli- ko nevarnost. Ta predloga ni- kakor ne prepreči monopola in tudi se lahko zlorabi za potlače- nje svobode govora. Morris L. Ernst, newyorški odvjetnik Unije za civilne svobodščine, je bra- javno priporočil senatorju Dilli- v Washingtonu, da nastopi proti predlogi v senatu. Predloga je kompromisni produkt konfe- renčnega odbora in je bila še sprejeta v kongresni zbornici. Zdaj se pritiska, da senat hitro podvzame akcijo.

Ernst meni, da je senator Dill izvršil dobro delo za zaščito jav- nosti, ker je nastopil proti zlo- rabi korporacije radio-postajnih kompanij. Ernst obtožuje, da ni nobene zaščite v predlogi glede kupčevanja z oblastvenimi do- voljenji radio-postaj, ravnotako ni nobene določbe, ki bi prepre- čila korporacijam, ki lastujejo radio-postaje, prodajati delnice. Ena sama korporacija, ki lastu- je radio-postajo, lahko kupi delnice vseh družb, ki lastujejo radio-postaje v državi. Zato meni odvjetnik Unije za ameriške ci- vilne svobodščine, da nima do- ložbe glede monopoliziranja ra- dia nobene vrednosti.

Do izjavi Ernsta tudi dolob- bo proti zlorabi radia napram po- litičnim kandidatom, nimajo no- bene vrednosti, ker se ne morejo izvesti. Ernst naglašja, da so be- sede v klavzuli glede kandidatov tako postavljene, da ostane pot odprta, da govorniki opozicijs- nalne stranke ne morejo govoriti. Stranke, ki so v sedlu, so lahko poslušajo strankinih tro- bentcev, da govorijo s pomočjo radia, ne da bi pri tem imeno- vali kakšnega kandidata, tro- bentcem nasprotna stranke, se pa lahko odreče radio.

Ljudstvo nima nobene pra- vice protestirati ali apelirati proti odlokom radijske komisije. Predloga pravi, da lahko vsaka stranka, ki je zainteresirana, apelira. Besedi "vsaka stranka" izključujeta javnost.

Najbolj nevarna je pa dolo- ba, ki daje predsedniku pravico v vojnem času, ali če grozi voj- na ali če preti javna nevarnost, suspendirati določbe in zapreti vsako ali pa vse postaje. Ernst zaključuje, da ta klavzula daje predsedniku neomejeno cenzor- sko moč.

Predsednik Coolidge si je prvi prilaščal to moč, ko je priporočil, da naj tiak in javnost podpirata njegovo tujezemsko politiko gle- de Nikaragve in Mehike. Pri- hodnji korak bo, da se utihnejo radio-postaje. Kadar grozi voj- na ali preti javna nevarnost, ravno takrat nastane potreba, da se razgovorimo. Nobena radio-postaja bi se ne drznila u- govarjati vladi, ako ve, da je predsednik lahko utihne, da od- straniti opremo ali je pa izroči pod vladno kontrolo.

HEDASTA TEKMA.

"Kofetar" izpil 132 škodelle kave.

Sioux City, Iowa. — Razni "kofetarji" zdaj tekmujejo med sabo, kdo izpije več kave. V tu- kajšnjem mestu je tekmoval enajst oseb. Voznik Kari Smith je izpil 132 škodelle kave.

Take tekme so obojanzja vred- ne, ker škodijo zdravju in ni- majo najmanjše moralne vred- nosti. Požrelost še danes ni priznana za čednost.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileiro \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada, \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglepaju n. pr. (Jan. 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAJ JE ZA DELAVCE BOLJ VAŽNO: SKRB ZA SVOJO PRAVO IZOBRAZBO ALI RAZVOJ SVOJIH ČELJUSTI?

Delavstvu se dandanes vsiljuje vsakovrstna "izobrazba." Če gre delavec po ulici, ga dregne v oči na stotine nerodno sestavljenih oglasov, ki pokrivajo po cele hišne stene, ali so pa napisani na posebnih plotih ali pa na deskah, ki so pritrjene na hišnih strehah.

Trgovci in oni, ki podpirajo in zagovarjajo kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije, trdijo, da so ti oglasi potrebni, ker uče ljudstvo, česar mu je treba v njegovem življenju. Eden teh "podučnih" oglasov se čita: "Dovolite svojemu najmlajšemu dečku zvečiti gumij za zvečenje in razviti 100-odstotno ameriško čeljust."

Kaj je ta 100-odstotna ameriška čeljust ne ve živ krst, ker menda tega nihče ne pove. Če je ta 100-odstotna ameriška čeljust neizogibno potrebna v človeškem življenju, tudi do danes še ni nihče povedal. Ampak sugestira se le, da naj dečki zvečijo gumij za zvečenje, da se pri njih razvije 100-odstotna ameriška čeljust.

Ta oglas je navadna sugestija, ki ima namen obogatiti onega, ki izdeluje gumij za zvečenje. Ta oglas čita na tisoče, da milijone ljudi, odraslih in pa še v otroških letih. Posebno zadnji ne mislijo dosti in oglas učinkuje tako nanje, da izdajo skoraj vsak cent, ki ga imajo za žvečilni gumij.

Kot kralj gumija za zvečenje je v Ameriki poznan William Wrigley, Jr. Njegovi dobički so ogromni. V minoletem letu je imel nad devet milijonov profita, kar pomeni, da mu nosi denar, ki ga ima naloženega v podjetju za izdelovanje gumija za zvečenje, 98 odstotkov dobička. Wrigley je plačeval vedno mastne dividende, kar govori dejstvo, da je od leta 1914 do zadnjega leta plačal tri sto odstotno dividendo, ne da bi izplačal kakšne dividende v delnicah.

Seveda Wrigley potroši veliko denarja za oglašanje. Do leta 1923 je potrošil za oglašanje 40 milijonov dolarjev. Za en sam oglas na Times Squaru v New Yorku plača sedem sto tisoč dolarjev na leto.

In kako je mogoče, da Wrigley razpeča vsako leto velike množine gumija za zvečenje in ima velike profite? On izda milijone dolarjev za oglašanje vsako leto. Te milijone on prišteje k obratnim stroškom, tako da oni plačajo oglašanje, ki kupujejo gumij za zvečenje.

Ako bi se samo deset odstotkov od denarja, ki ga dajo delavci vsako leto za oglašanje gumija za zvečenje, porabilo za delavski tisk, tedaj bi ta delavski tisk bil tako močan, da bi zelo znižal moč organiziranega kapitalizma, t. j. onih, ki zagovarjajo in podpirajo kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije. Govori se, da gresta dve milijardi dolarjev vsako leto za oglašanje gumija za zvečenje. Če je stvar taka, kot to omenja član kar Federaliziranega tiska, tedaj bi šlo vsako leto dvajset milijonov dolarjev za delavski tisk in izobrazbo delavstva, ako bi se od te ogromne vsote porabil samo en odstotek v te namene.

Ako se od delavske mase odšteje tista zavedna manjšina, ki se žrtvuje za delavske interese, tedaj ta delavska masa ne da ničesar za svoj lastni tisk in svojo izobrazbo. Kadar pride v hišo zastopnik delavskih listov, je navadno pri nezavednih na tucate izgovorov pri rokah, da se ne morejo naročiti na delavski list. Enemu je list preradikalni, drugemu konservativen, tretjemu preveč oseben, četrtemu premalo oseben itd. Tako se vrste izgovori drug za drugim pri nezavednih, ki imajo takoj cent ali pa nikelj pri rokah, ako mali sinček ali pa hčerka prosi zanj, da kupi gumij za zvečenje.

Zavedni delavci včasih godrnjajo, češ, da napredek leze prepočasno in skušajo dognati vzroke, zakaj je napredek tako počasen.

V tem članku je naveden eden vzrokov, ki priča, zakaj napredek počasi leze in ne koraka z velikimi koraki naprej. Takih vzrokov bi se pa lahko našle na tisoče, ki jih lahko vsak delavec razkrije, ako le malo razmišlja o njih. Ti vzroki se pa dajo povedati s skupnim

izrazom. Vzrok za počasen napredek je v ignoranci ljudske mase. Da je to ignoranco težko odpraviti in da se odpravlja le korak za korakom je pa v tem, da oni, ki zagovarjajo in podpirajo današnji način blagovne proizvodnje in distribucije, skrbje z vsemi sredstvi, s katerimi razpolagajo, da ta ignoranca v ljudski masi ostane.

SLIKE IZ NASELIN

Nasvet staršem k skupnemu nastopu.

Gilbert, Minn. — Dobro bi bilo da bi se očetje in matere tega kraja zbrali skupaj in po dogovorjenju šli mestnim odborom povedati, da odstranijo tukajšnje policaje, kateri so se izkazali za nezmotne. Nadomestili naj bi jih taki možje, ki znajo angleško pisati in čitati in ki bi znali ravnati s pijanci in zlikovci, kakor tudi z domačo mladino. Starši niso krivi, če so sinovi pijanci, kriva je prohibicija, ki je rodila tak ničvreden sad. Oče in mati lepo učita otroke in jih ne vodita v slabo tovarišijo, kjer se napijejo strupa. Prej, ko je bila pijska, otroci niso hoteli piti. Reklamo: "Kdo bo to pil ki je kisló in peče!" Pa sedaj jih pogledajte: če je bolj kisló in če bolj peče, toliko rajši pijejo. Te žrtve razmer torej niso zločinci, da bi jih glupa policija bila s količi po glavah; saj dandanes itak vsak toži, da ga glava boli kaj bi še kdo po nji razbijal.

Naj navedem tri slučaje, da bodo bolj znane žalostne razmere naših dni.

Pretečeno leto je šel k domači zabavi boy, ki se je pa opijal. Podal se je na malico k domačini, ta ga je pa vrgele ven in poklical policaja. Ta je kajpada takoj prišel in fantu docela razbil glavo. Kaj je deček hudega naredil? Ukradel ni ničesar. Stori nič grdega, samo pijan je bil. Namesto da bi ga policaj lepo prijel pod pazduho, ga odpeljal v zapor, kjer naj bi se streznil, pa ga je tolkel po glavi.

Drugi slučaj je bil sličen. Nek mladenič je bil pijan in je razgrajal ter bil siten in se ni dal ugnati. Prišel je policaj, da ga odnese, a ta se mu je postavil v bran in ga odbijal od sebe. Policaj pa ga je lopnil s količem po glavi tako silo, da mu jo je razbil, in ga je nato brcal do policije, ga tolkel s količem po glavi in po rokah, povsod, kamor je padalo. Res, da je bil mladenič poreden in jezikan, a vseeno bi mu oni ne smeli razbiti glave. Kjer je ves razbit ležal mladenič v zaporu, je bila cela luža krvi. Mislimo si lahko žalost in jezo staršev, ki jim je brezzračni policaj prizadajal toliko zlo še poleg tega, da so bili žalostni radi sinovega pijančevanja. Če sam ni zadostoval, bi bil moral policaj dobiti še enega, ali dva, pa bi bili pijanega odvedli v ječo.

Tretji slučaj se je zgodil v nedeljo dne 6. februarja. Finska zadruha, v kateri smo tudi Slovenci in Hrvatje, je priredila domačo zabavo in ples. Notri je šel tudi moj sin, ki se je opil. Zgrabil ga je neki Fincev in ga je metal po tleh, da mu je glava tolkla od pod. Trezen človek bi moral pijanega prijeti pod pazduho in ga na lep način odvesti iz lokala ako je delal nerednosti, česar pa v resnici ni bilo, kakor so se izrazili navzoči. Da se nista potegnila za fanta dva druga dečka, ki sta ga peljala stran, bi ga bil oni še ubil, tako je bil "trezni" podviljal nad "pijanim".

Pritekli so otroci domov povedati, kaj se godi in nato je prišel še oče. Reklamo smo mu, naj gre ponj, toda oče se je obotavljal, češ, da bi šel ali jezi ga, zakaj se poba tako napije. Bolelo me je srce in sem vztrajala, da ne bom mirovala, dokler ne gre po sina. Oče je to storil, toda ko je sin zagledal bližajočega se očeta, je stekel nazaj v finksko odtarano. Tam sta pa spet planila po njem dva policaja, Fincev in Italijan, oba ničvredna, kajti planila sta nad pijanega dečka. Oče jima ga je iztrgal raztortoma policajema, ki bi ga bila tudi ubila, ko bi ne bilo tam očeta. Moj stari jih je omerjal, da ni lepo mladeniča toli s količi po glavi, ker mu lahko

zmešajo možgane, da ne bo za nobeno delo več, nego staršem za nadlego.

Starši, zakaj imamo mestni zapor? Ali imamo policaje zato, da so ljudem za vzgled surovini? Pijanca naj odpeljejo v zapor, ne pa drhalako navaliti nanj. Preveč moramo matere prestati s svojimi otroci, da bi pustile sinove na tak način ubiti! Policaji naj si zapomnijo, da se tudi z njihovimi sinovi lahko tako zgodi.

Odpravimo policaje, ki radi svoje podivjanosti niso sposobni biti policaji. Nadomestimo jih s takimi, ki so tu rojeni, ne pa tuki zeleni, ki še ameriških postav ne poznajo. Treba nam je kakih policajev, kot je Nick Bergant. On ni še nikdar tolkel po glavi, temveč je vse opravil lepo. Zato ga pa tudi vsi ubogajo, kar je njemu v čast. — Marija Majerle.

Nasvet za združenje dveh družin.

Bridgeville, Pa. — Čitatelji, nikar ne mislite, da se pri nas cedita med in mleko, ker smo akto vztrajno tihi. Ne oglašamo, ker nimamo posati kaj dobrega. Z delom je približno tako kakor vsespod. Po premožgokopih nič kaj posebnega ne plačajo, zdaj pa obljubljajo še neunijske razmere ali odprto delavnico. Po tovarnah je ravnotako zanič, ker delaver ne more ničesar zaslužiti. Življenjske potrebine so pa od aše visoke, da družiniki oče še kmalu ne bo mogel več preživljati svoje družine.

Tu imamo društvo "Dobri prijatelji" št. 172 S. N. P. J., katero je sklenilo, da pozovemo vse člane in članice na prihodnjo sejo, ker bo nekaj zelo važnega. Društvo "Dobri prijatelji" je bilo namreč ustanovljeno na Beadlingu, zboruje in posluje pa v Bridgevillu. Delovali smo za to preselitev, ker smo v Bridgevillu meli dvorano samostojnega društva. Ko se je to zgodilo, je društvo "Nova domovina" št. 295 S. N. P. J. zgradilo svojo lastno dvorano. Ne bilo bi umestno, da bi v takih razmerah imeli dve društvi v eni mali naselbini, ker zahtevajo eno samo društvo S. N. P. J. In ker društvo že ima svojo dvorano, bi bilo po mojem mnenju najbolje in umestno, da se društvo "Dobri prijatelji" z društvom "Nova domovina" združi v eno močno društvo. S tem bi najbolje pokazali, da smo za napredek. Kaj nam pa koristi ta soproštvo in preprič? Bratje, vsi k složnemu delu in zadovoljni bomo z uspehi. Ne glejmo na to, kaj bodo očitali nasprotniki in pojdimo svojo pot.

Pozdrav vsem čitateljem. — Jakob Ozanich, član društva "Dobri prijatelji".

Razmere v Springfieldu.

V Springfieldu, Ill., pa napreduje jemo kar v vseh ožirih. Nove hiše rastejo kot gobe po dežju, cerkva imamo mnogo, čeprav ne koristijo nikomu, pač pa škodujejo mnogim ljudem, ki še vedno verjamejo v verske pravljice. V okolici kakih desetih blokov je kar pet cerkva, pa vsaka je druge vere in drugega boga in vsaka je edino prava in zveličavna. Moj bog je tudi edinozveličavni dolar.

Radi dela so se zdaj alabe razmere, zato lahko še veliko huje pričakujemo poleti. Jaz ga imam pravzaprav čez glavo, kajti osem glav je v družini in mislim, da je dosti. Nekateri pa me vabijo, da se prehitijo. Poznam dva taka eksemplarja: ena jih ima kar dvanaest živih, neka druga pa jih ima enajst. Obe sta silno katoliški in verjameta, da jim bog da. Meni ni dal še nobene, za vsakega sem se morala sama mučiti.

Vreme imamo v Springfieldu izredno mlo in lepo. Ne pomnim, da bi bilo letos kaj posebne zima.

me, razen ravno o božiču, ko je bilo pritisnilo, da smo lahko klobase delali, ne da bi se skisale.

Že od svojih otroških let silno rada čitam. Živo mi je še v spominu stari kraj, kak so tam duhovni branili pod smrtnim grehom, da ne sme nihče čitati Slovenskega Naroda. Še toliko sem bila neumna, da sem povedala pri spovedi, da ga berem. Seveda mi je prepovedal, da ne smem več. Obljubila sem mu, da ne bom čitala, dokler ga ne dobim. V starem kraju smo pač morali delati tako, kakor so nam gospod ukazali; tu se mi zdi, da smo bolj svobodni v tem oziru.

Pozdrav vsem zavednim rojakom. — Napredna žena.

Smrtina kosa.

Virde, Illinois. — Neizprosna smrt je iztrgala iz naše srede našo hčerko. Justino Amalio Pattan. Bolehala je samo dva dni na neznan bolezni, kar je bila izjava bolnika. Justina je umrla dne 13. januarja, 1927, v starosti treh mesecev in 13 dni. Pogreb se je vršil civilno na mestnem pokopališču v Virdeu. Lepo se zahvalim vsem, ki so nam stali ob strani ob uri žalosti, posebej pa za darovane vence družinam Samec, Lube, Vidmar in Kavčič ter družini Reven za tolažbo. Žalujoca družina Pattan.

Kdo je tisti?

Indianapolis, Ind. — Čitala sem že več dopisov iz Moon Runa in odgovor na F. Groznikov dopis od Frances Mahoyne. Dotično bi prosila, da mi pojasni na gotova vprašanja z ozirom na F. Groznika, kajti vprašana sem bila od več domačin, dali je F. Groznik tisti, ki opravlja stavkokaško delo. Rada bi bila na jasnem, dali je F. Groznik tisti, katerega jaz poznam.

Neka dopisovalka je pisala, naj ostanejo bolniški skladi skupaj, kot so, da vsak zase ni bratsko. Vprašala bi tiste bolničke, ki so zavarovani za \$1 bolniške podpore, ali so jim člani, ki so zavarovani v višjem razredu, ponudili kak kvoder, ko so jih obiskali? Oni pa pomagajo članom v višjih skladih z nakladami kot bratratu. — Mary Stroj, 1040 No. Holmes Ave., Indianapolis, Ind.

Smrtina nesreča v rudniku.

Widen, W. Va. 17. jan. nam je ubilo brata J. Leskovca. Šel je zdrav na delo, ali doletela ga je nesreča. Nad njim se je utrgala plast kamenja in ga na mestu ubila. Brat John Leskovec je spadal k društvu "Widen" št. 497 S. N. P. J. Bil je zvest in dober član ter tudi dvakrat predsednik našega društva. Zato je članstvo sklenilo na izvanredni seji, da se vaji udeležimo pogreba in so oproščeni samo bolni člani, čaravno je daleč 70 milj. Društvo je pokojnemu bratu darovalo primeren venec v zadnji pozdrav.

Pogreb se je vršil dne 19. januarja na civilnem pokopališču v Charlestonu. V imenu društva se zahvaljujem vsem članom, kakor tudi pokojnikovemu bratu Tony Leskovcu, ki je prišel na pogreb celo iz Pennsylvanije. Kolikor je meni znano, ranjki zapušta mater v starem kraju in brata v Ameriki ter veliko znanecv in prijateljev.

Pri nas obstoji društvo že skoro štiri leta, ali vzlic temu šteje 30 članov. Tukaj nas ni dosti naseljenih Slovanov, in če tisti, ki pride, ne stoji toliko časa, da bi ga mogel predlagati v društvo, kajti pravila ne dopuščajo tega, če prosilca ne poznaš šest mesecev.

Z delom pa ni pri nas tako, da bi ga manjkalo, kakor pišejo od drugod. Dovolj ga je, ampak za služek je vendarle komaj tak, da se človek za silo preživi. Pozdrav članom S. N. P. J. — John Završnik, član društva št. 497.

Društvene razmere.

Detroit, Mich. — Malokdaj je v javnosti glas iz zapadne strani naše naselbine. Na prvi mah izgleda, kakor da ni med nami nobene naprednosti.

Ne bom poročal o dobrih delavskih razmerah, ker danda-

ZARKOMET

Knjige, ki najbolj vplivajo.

Pred par tedni sem vprašal čitatelje kolone, katere tri knjige izmed vseh, ki so jih kdaj prečitali, so naredile nanje največji vtis. Tukaj sledi nekaj odgovorov:

Cankar: Hlapec Jernej in njegova pravica, Upton Sinclair: The Book of Life, Victor Hugo: Les Misérables. Te tri knjige so mi ostale v trajnem spominu. — F. A. V., Chicago.

Tri knjige, ki so najbolj vplivale name, so: Upton Sinclair: Džungel, Ivan Molek: Zaječalci, Maksim Gorki: Mati. — Fr. B., Forest City, Pa.

Z največjim užitek sem čitala Gregorčičeve pesmi in roman "Kletev nezvestobe". V mojem 10. letu sem rada čitala "Rdeči prapor", v 16. pa "Ljubljanski Zvon". — Jennie Beniger, Export, Pa.

Meni se je najbolj dopadla Hugova knjiga "Les Misérables", nato Mark Twainova "The Innocent Abroad" in Sinclairjev "Džungel". — Fr. J.

Meni najbolj priljubljene knjige so: Rdeča brošura škofa Jegliča (ženinam in nevestam), sveto pismo, "Ameriški Slovenci" (spisal Jože Zavrtnik), Zaječalci (Ivan Molek), Webster's Dictionary itd. — Joško, Akron, Ohio.

To zadostuje za danes. Druge odgovore enkrat prihodnjik. Vprašanje je še odprto. Pišite, kaj ste najrajši čitali. Imenujte tri knjige.

Bogata delavčeva vdova.

Pred kratkim mi je društvena sestra pisala, da pride kmalu taka postava, na podlagi katere bo vsaka vdova s petimi otroci zaprta, če se v treh letih ne omoži. Jaz sem vdova s 5 nedoraslimi otroci, in zdaj ne vem, kaj bi storila. Ali se dam zapreti ali bi dala dvesto dolarjev kakemu pijancu zato, da me poroči? Težki časi prihajajo za bogate ydove! Narobe svet, narobe ljudje! — Narobe vdova iz Bradocka.

Vesti iz Moronije.

Kravlji blok, Stara Avstrija. — Danes (petek) so v Joliet obesili tri Amerikance in tri Mehikance, v Chicago so pa obesili enega

nes se tukaj med delavci računa, da je arečen kdor stalno dela.

Kljub temu pri društvu še dobro napredujemo. Približno pred tremi leti se je na zapadni strani tega mesta ustanovilo društvo št. 518 s 40 člani. Koncem leta 1926 društvo šteje nad 200 članov. To je dokaz, da se člani zavedajo svoje dolžnosti in delajo v korist društva in jednote. Nimam pri roki natančnega poročila o poslovanju med društvom in jednoto, vem pa, da spadamo med tista društva, ki niso več pobrala iz jednote blagajne, kot so plačala notri.

Na sejah vlada mir in sporazum med člani. Je pa v preteklem letu bilo nekaj članov pri sedanjem društvu, ki so hoteli tudi v naše društvo zaneesti preprič in burjo, ki bi bila gotovo v škodo društva in jednote. Čast naj gre članom društva, ki se zavedajo svojih pravic. Pozvali smo dotičnega na sejo, da dokazuje na društveni seji pred članstvom, kar govori in obtožuje. Zaman smo čakali, da alikimo obtožbo. Dobili smo pa obvestilo, da se dotični ne bo udeležil seje, radi česar smo smatrali za enostavno obrekovanje.

Upamo in želimo, da bo v letu 1927 zavlada la boljša sloga in mir pri društvih y tukajšnji naselbini. To je pa le mogoče, če se bodo najprej upoštevala pravila v polni meri. Drugo pa politično prepričanje, ki ga pravila vsakemu članu garantirajo, pa naj bo še blok št. 1 ali blok št. 2. — Albert Troha, predsednik.

Kaj je obrekovanje?

Izjave, da se to ali to smatra za obrekovanje, ne bodo prinesle miru in ne sporazuma. Ako se smatra nekaj za obrekovanje, je treba dokazati v smislu pravil, da je obrekovanje, če ne, lahko nasprotna stranka odgovori, da je to obrekovanje, kar

zamura. Bug se usmil njih črnih duš.

(Vseh sedem pa še danes živi! Tatata!)

Prepričanje z zlato obrezo!

Poslanec v arkansaski zbornici, ki je glasoval, da se resnica o evoluciji človeka izključi iz šol, je svoj glas utemeljil takole: "Moja žena ima tri brate, ki so vsi močni hrusti. Moja žena je steber baptistovske cerkve in njeni bratje so na njeni strani. Ker se nočem seznaniti s pestni bratov moje žene, glasujem proti evoluciji."

V Sheboyganu je zagrnelo!

Da, strašno je zagrnelo, tako da se je vsa fara stresla. Kaj je bilo? Suspurfel je eksplodiral: "Dajte mi \$300 več na leto, ali pa grem!" Nekateri pravijo, da je Suspurfel siromak, ki ima res premalo plače, drugi pa tarnajo, da so oni siromaki, ker imajo že 40.000 dolga pri fari. Ej, rojaki, kravje potice in volovske butice ne pašajo skupaj! "E, Boga mi, plati! šuti," je nekoč Suspurfel zapisal. — Fric Smotu.

Bik je imel več pameti!

Cenjeni Zarkomet! Posveti še malo sem na Willard in pogled, kaj je narobe v butici nekega divorsanega pečlarja, ki je vodil kravo k biku takrat, ko je šel mimo spreved z umrlim društvenim bratom in očetom peterih otrok. Bik in njegova krava sta imela več pameti, ker sta se obrnila proč, on pa je tako široko odprti usta, kakor da bi bil hotel pogoltniti društveno zastavo. In vedite, ta je največji katoliški Götovo ga je Bog vesel, najbolj pa še fajmošter in njegova kuharica. — Članica društva, Willard, Wis.

Kontest za kratke prispevke.

72. Nekateri človek ima glavo kak kom veliko knjigo, drugi pa ima glavo kakor velik otep slame. — A. P.

73.

Kdor do devetih leži, zajtrkovat mu treba ni. — Frances Pakiz.

K. T. B.

se smatra za obrekovanje. In tako se ti očitki ponavljajo skozi leta, kakor povest o "Steklem polju in jari kači."

Akcije je treba v smislu pravil, pa bo vsaka zadeva hitro končana in pravilno rešena. — Uredništvo.

Zlata poroka.

Posestnik Matevž Slave in njegova žena Ivana v Ivanjem selu 27, občina Rakek, Jugoslavija, obhajata petdesetletnico svojega skupnega življenja. Oče je star 79 let, mati pa 68 let. Starša sta 13 otrok, ki vsi žive, razen enega, ki je padel v svetovni vojni leta 1915 v starosti 19 let. Ob tej priliki želijo svojega najmlajšega sina Alojza, ki je star 25 let z gđ. Tončko Malnarjevo iz iste vasi, ki je stara 20 let. Ženijo se na dom očeta in matere, ki sta jima izročila gospodarstvo. Za 25-letnico očeta in matere se je rodil omenjeni sin, ki se ženi ob zlato poroki staršev. Vsem starim in mladim najiskrenejšje častitke.

JEZDIL JE SRNJAKA PET MILJ DALEČ.

Na to se je najdel na tleh.

Milwaukee, Wis. — C. M. Beal iz Armade, Mich., se je nahajal na lovu, ko je zagledal srnjaka ležati na tleh v snegu. Misli je, da je žival mrtva in se ji je približal. Ko je bil zraven srnjaka, je ta skočil pokonci. Beal ga je pa zagrabil za roge in ga zadržal kakor konja. Žival je šla kot veter čez drn in strni. Ko je srnjak skočil čez mal potok, je padel. Beal je odletel z njega v velikem loku. Preden se je Beal pobral, je bil srnjak že na nogah in izginil v goščavi. Bealu je stal samo spomin na divjo jočo, kakršne si nikdar več ne želi.

Vesti iz Jugoslavije

Smrtna kosa. V Moravčah je umrla Terezija Tome, trgovka posestnica. — V Ljubljani je umrla Kristina Bantan v 66. letu starosti.

Smrt slovenskega vojaka v Italiji. V vojaški bolnici v Trstju je umrla Terezija Tome, trgovka posestnica. — V Ljubljani je umrla Kristina Bantan v 66. letu starosti.

Strahen zločin v Subotici. Po prijavi prijatelja, ki je posilil in okužil ženo, je bil zločin v Subotici. Po prijavi prijatelja, ki je posilil in okužil ženo, je bil zločin v Subotici.

Gradba velikega kinematografa v Zagrebu. Letos grade v Zagrebu nov, moderen in elegant kinematograf. V to so se bo adaptirala velika palača na Jelačićevem trgu. Kinematograf uredi g. Barta s pomočjo angleškega konzorcija, ki je v Zagrebu imel kapital v znesku 30 milijonov dinarjev. Je že zasigurno. Kinematograf, ki se bo imenoval "Elite", bo zgrajen po načrtu berlinskega "Gloria-Palace". Imel bo 1500 sedežev.

Volkovi v kočevskih gozdovih. Poročili iz kočevskega okraja, da se v tamkajšnjih gozdovih pojavljajo volkovi, ki povzročajo veliko škodo. Gozdar Tomašek je zasledil dva velika volka, ki je ravno lovil eno srno. Streljal je in ga ni zadel. Volk je napadel srno in jo raztrgal. Gozdar je nato srno zastrelil. Čez par dni je našel gozdar poleg ostankov srne tudi mrtvega volka.

Nezgodna jugoslovenske ladje "Bukara". Po poročilih iz Bukareste je jugoslovenski parobrod "Bukara" blizu Konstantinopola v Črnem morju naletel na sipino. Umrli so se potrebni ukrepi, da bi ladjo osvobodili in jo nato napeljali svojo pot v Amsterdam.

Preiskava proti razbojništvu. Preiskava proti razbojništvu. Preiskava proti razbojništvu. Preiskava proti razbojništvu. Preiskava proti razbojništvu.

Roka v slomoreznicah. Iz St. v Slov. Gorah so pripeljali parobrodsko bolnico 42 letnega mladeniča Antona Lauferja, ki je pri rezanju krme zadel s roko slomoreznicu, ki mu jo je šest dni prejela gori do komolca.

Puhovski veleproces v Mariboru. Maribor, 29. januarja. Maribor je začel te dni prokuratorskega morda še ni bilo. Puhovski veleproces v Mariboru. Maribor je začel te dni prokuratorskega morda še ni bilo.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926. Statistika za l. 1926.

Obletnice znamenitih Amerikancev

11. februarja 1735. — Daniel Boone. — Izmed vseh, ki so pomagali raziskovati obširno ozemlje Združenih držav in pripraviti pot za civilizacijo, ga ni bilo bolj drznega in simpatičnega človeka, nego Daniel Boone, raziskovatelj Kentuckija. Boone se je rodil dne 11. februarja 1735 nedaleč od Readinga, Pennsylvanija, v naselbinu ob tedanji meji civilizacije, stalno izpostavljeni napadom Indijancev. Imel je malo izobrazbe, ali, kar mu je pomagalo, je nadomestoval z dovršenim znanjem lovstva, ki mu je bil strastno udan. V starosti 18 let se je s svojim očetom preselil v North Carolina, naselil se na farmo in se oženil. Ali življenje civilizacije ni bilo po njegovem veliku ugodno, ob prvih prilikah je odšel. L. 1761 pridružil se je skupini raziskovalcev in lovcev in prodrl z njimi do zapadnih pokrajin. Od tedaj je vse njegovo življenje bilo nepretrgano niz lovov, raziskovanj in borb z Indijanci. Skupaj s svojim bratom je eksploriral velik del Kentuckija, kjer se je kasneje tudi naselil s svojo družino. Ko je izbruhnila ameriška revolucija in so Angličani sili Indijance proti naseljencem, je bilo Danielu Boone ugodno, da brani svojo domovino v samotni in tedaj jako oddaljeni pokrajini Kentuckija. Ob neki priliki in njegovi tovariši so bili ujeti od Indijancev, ali rešili je svojo četo s tem, da se je navidezno začel pobotati z Indijanci. Po vest o njegovem begu se vedno čita z napetostjo. Da premoti svoje ugrabitelje, se je delal kakor da bi ga veselilo ostati za vedno med Indijanci in podvrjel se je ceremonij sprejema v indijansko pleme: izpulili so mu vse lase razen kodra sredi glave (na "skalpu") po indijanskem običaju, "izprali" v reki njegovo "bejo kri" in našepili njegovo lice. Ob prvi priliki pa je ušel in v petih dneh dospel do trdnjave Boonesborough, o kateri je znal, da jo bodo Indijanci napadli, in jo pripravil za obrambo.

Za svoje zasluge je bil imenovan za majorja. Po vojni se je povrnil k farmi in lov. Kentuckija je bil l. 1792 sprejet v Unijo kot nova država. Ustanovljena so bila sodišča, in ko so ta preiskovala lastninske pravice naseljencev, so našli, da pravni naslov Booneja, in drugih sličnih mu naseljencev je bil pomanjkljiv. Zgubili so vsa svoja zemljišča. Daniel Boone je sploh trpel na kronični mrtnji proti vsem pravnim formalitetam in njegovo zanemarjanje potrebnih pravnih korakov pri nakupu zemljišč ga je več kot enkrat spravilo ob vse. Ko je zgubil vse imetje v Kentuckiju, preselil se je dalje proti zapadu v pokrajino, ki je bila tedaj španjska last. Španci so ga napravili za poveljnika Femme Osage okraja in mu podarili približno 850 akrov izborne zemlje ob severnem delu Missisipi reke. Ali zgubil je tudi to zemljišče, ker se mu enostavno ni hotel iti v New Orleans, da bi uredil svoje lastninske listine. Značajna je sledeča povest za njegovo poštenost in priprostost. Ko je zapustil Kentuckija, mnogo njegovih dolgov je ostalo neporavnanih. Čim pa je nabral precejšnje število kož in jih prodal, hitel je nazaj v Kentuckija, plačal, kar so ljudje zahtevali od njega, in se povrnil v zgornjo Louisiano s poldolarjem v žepu. L. 1812 je kongres potrdil njegovo lastninsko pravico do 850 akrov ob reki Misouri.

Dokler je Daniel Boone živel, bil je zelo navdušen in streljal je, dokler je mogel nositi puško. Umrl je, obdan od sinov in njihovih naslednikov celo do pete generacije, v 88. letu starosti. Vzel svojim nečakom borbam z Indijanci je bil Boone bistveno miroljuben človek, skromen, pošten in zmeren.

F. L. I. S.

Agitirajte za "Prosveto"!

Ali živali mislijo in sklepajo?

Zanimive so razprave prirodoispevec in opazovalcev živali, ki proučujejo živalske duševne sposobnosti. Mnogi so preverjali, da živali mislijo in sklepajo; drugi to zanikajo in trdijo, da si vaa bitja, razen človeka, pomagajo zgolj s čuti, s instinktom in z drugimi pri njih izredno razvitimi lastnostmi, kakor se na pr. vonj pri pasu, sluh pri lisici, vid pri mački, pa brzina, izredna moč i. t. d. Vse pustile živalim, le možnost misliti in sklepati jim odrekajo.

Kdor pa se je sam veliko bavil z živalmi in je res njih prijatelj, se ne bo dolgo obotavljal, komu naj se priključi. Pritrdil bo prvemu.

Kakor so med ljudmi nekateri manj, drugi bolj nadarjeni, tako je tudi pri raznih vrstah živali in slednjič v vrstah samih. Znan je, da prašiča ne boš mogel tega naučiti, čemur se lahko priučijo konji; koza se ne nauči, kar zna pes itd. Med divjačino so brez dvoma najlepši najbolj obdarjeni z možnostjo, da sklepajo o svojih dejanjih. Če mirno sediš, ne da bi bil skrit, te srnjak, gams ali zajec ne opazi niti iz neposredne bližine, ako imaš ugoden veter in te ne zavoha. Nekega časa te žival opazuje in če niti z očmi ne trenša, ostane mirna, dokler ne zazna po vonju da si človek. Ob ugodnem vetru, če vleče od tebe proti živali, te občuti še v nenavadni razdalji več 100 m na daleč. Najobčutljivejša je jelenjad.

Drugače je s lisico. Kakor hitro opazi izrednost, se po navadi brž ustavi. Četudi si miren kot kipi, te bo spoznala in bo zbežala. Razločijo pa tudi, kdo ji je nevaren in kdo ne. Podobno je pri sivi vrani, ki je gotovo najinteligentnejša med vsemi pticami. Vrana točno razloči zasedevalca od ostalih ljudi. Ako greš brez orožja, se vrana ne bo nič bala, pustila te bo v bližino par korakov. Če jo boš zapodil, navadno ne odleti daleč. Poluziski pa se ji približati s puško, kakorkoli jo že nošiš: v roki, na ramni ali pa za hrbtom. Takoj bo jela kričati in bo opozorila razen svojih vrstic tudi druge živali, da dobo hitro poiskale varno akralizišče.

Vse to je dalo povod, da se pri nas na kmetih mnenja, da vrana voha smodnik, kar seveda ne drži. Celovito smodnika lahko neseš ali greš s palico in se zvija črnokljunka se zmenila ne bo za te. Vrana sigurno sklepa in loči nevarno od neopasne; iz tvojih gibov je čitala, tvoje namene!

Med ribami je najbolj navzdušen debelotrubni klen, ki znatno nadkrijuje vse ostale, sicer ne posebno inteligentne vodne prebivalce. Celovito smodnika lahko neseš ali greš s palico in se zvija črnokljunka se zmenila ne bo za te. Vrana sigurno sklepa in loči nevarno od neopasne; iz tvojih gibov je čitala, tvoje namene!

Kakor znano, človek sam ni ni bruna v lastnem očesu ne vidi, zato pa čuti komaj videc drobci v njem kot bruno, ki čemur in skeli, reže, peče in žge, da je oko naglo krvavo in da solze teko v potokih. Mušice, ki je mehka, če ne izločuje baš kake jedke snovi, se prenese, drugače je že ostrim koscem premoga, ki se je z brzino vlaka, s katerim si se vozil, zaletel v tvoje oko, ki na to neprijetno dražilo reagira z vsemi sredstvi tudi tedaj, če se drobci ni zapičel v eno izmed očesnih kožic in ni napravil rane, ampak samo tiči v katerikoli očesni gub. Razdraženo mrene mobilizirajo reflektorino takoj zapiralno mišičevje, ki pritiska krvavico veko na veko, hoteč ga zavarovati pred nepotrebnimi premiklji in pred dražečo svetlobo. Pa tudi na

pet 14 km z vozom. Ze prvi večer je brak pobegnil. Lovce je še drugi dan pričakoval, da se povrne. Kako se je začel, ko je dobil od doma brzojavko, da se je pes vrnil na dom še tekom prve noči. Kako je pes našel pot nazaj? Tekel je v smer proti železniški progi, od tam pa se po vsej verjetnosti naprej ob progi, dokler ni prišel v bližino znanih mu domačih krajev, kjer se je obrnil proti domu.

Se zanimivejši je drugi slučaj, ki se je zgodil v Seški dolini. Nekaj dunajski častnik je kupil braka in ga je nekaj dni kasneje odpeljal v Skofjo Loko, od tam pa z vlakom na Dunaj. Minulo je več kot 3 mesece in prvi gospodar je že skoraj pozabil na svojega nekdanjega braka Turinčaka. In glej ga spaka, Nekega jutra, ko je na vse zgodaj prišel k listnjaku, kdo mu pride nasproti? Njegov Turinček, ki jo je pes primahal z več sto km oddaljenega Dunaja. In to veselje! Skakal je h gospodarju, cvilil, mahal z repom in na vse načine poskušal dopovedati svojemu nekdanjemu ne-hvaležnemu gospodarju, ki ga je poslal daleč po svetu, kje in kako je hodil; toda povedati, kajpa, ni mogel. Gospodar sam rad pripoveduje, da so mu stopile solze v oči, ko je bil priča tega pasjega veselja. Kje je pes hodil, kako in kdo mu je kazal pot?

Podobne prigodbe pripovedujejo tudi o mačkah. Lastnost orientacije, ki je v zvezi s sklepanjem, je najbolj razvita pri psih, brakih, manj pri drugih zelo inteligentnih pticah. Ptičarji se nešteto krat zatečejo kar domačih krajev in ne najdejo več domov. Najbolj neinteligentni pas so hrti, ki so sicer zelo lepe zunanosti, pač pa kaže že oblika njih glave, da imajo malo možganov za sicer precej visoko trupo. Inteligenca pasov pa zavija tudi od njih starosti. Starejši pas si sicer težje kaj zapomni, toda v sklepanju so močnejši v primeri z mladiči, ki gledajo precej bedasti v svet in so baš radi tega ljubki.

VI. K.

ZDRAVSTVO

DROBCI V OČESU

Delavci, ki obdelujejo les, kamen, železo, kosti in drug podobni material, so vedno izpostavljeni nevarnosti, da jim drobci padejo ali prilete v oko in ga jim pokvarijo. Tolkače, ki razbijajo gramoz ali še trše kamenje na cestah, posebno ogrožajo kameni odbitki, zlasti če je kamen trde (n. pr. granit) in delo estre, realne pezdije, ne glede na to, da večji kosci, če odleže z veliko vehemenco, napravljajo lahko globoke rane, če zбог sveže mase in hitrosti. Zato je v raznih državah tolkačem predpisano, da so opremljeni pri svojem delu vedno s primernimi zavarovalnimi očali. A tudi majhni, komaj vidni drobci, če prileže z veliko silo, ne obide samo v očesni zvezi, ampak se mnogokrat zasađe, zaplečejo in zarinejo več ali manj globoko v vezivno in roženico ali celo v beločnico.

Izven obrtnih nezdov pa povzročajo te vrste očesnih obolenj predvsem le drobci premoga, mušice in sementarji kaka smet, n. pr. pri tobakarjih drobci cigaretnega tobaka in podobne reči.

Kakor znano, človek sam ni ni bruna v lastnem očesu ne vidi, zato pa čuti komaj videc drobci v njem kot bruno, ki čemur in skeli, reže, peče in žge, da je oko naglo krvavo in da solze teko v potokih. Mušice, ki je mehka, če ne izločuje baš kake jedke snovi, se prenese, drugače je že ostrim koscem premoga, ki se je z brzino vlaka, s katerim si se vozil, zaletel v tvoje oko, ki na to neprijetno dražilo reagira z vsemi sredstvi tudi tedaj, če se drobci ni zapičel v eno izmed očesnih kožic in ni napravil rane, ampak samo tiči v katerikoli očesni gub. Razdraženo mrene mobilizirajo reflektorino takoj zapiralno mišičevje, ki pritiska krvavico veko na veko, hoteč ga zavarovati pred nepotrebnimi premiklji in pred dražečo svetlobo. Pa tudi na

Kdor pa se je sam veliko bavil z živalmi in je res njih prijatelj, se ne bo dolgo obotavljal, komu naj se priključi. Pritrdil bo prvemu.

Kakor so med ljudmi nekateri manj, drugi bolj nadarjeni, tako je tudi pri raznih vrstah živali in slednjič v vrstah samih. Znan je, da prašiča ne boš mogel tega naučiti, čemur se lahko priučijo konji; koza se ne nauči, kar zna pes itd. Med divjačino so brez dvoma najlepši najbolj obdarjeni z možnostjo, da sklepajo o svojih dejanjih. Če mirno sediš, ne da bi bil skrit, te srnjak, gams ali zajec ne opazi niti iz neposredne bližine, ako imaš ugoden veter in te ne zavoha. Nekega časa te žival opazuje in če niti z očmi ne trenša, ostane mirna, dokler ne zazna po vonju da si človek. Ob ugodnem vetru, če vleče od tebe proti živali, te občuti še v nenavadni razdalji več 100 m na daleč. Najobčutljivejša je jelenjad.

Drugače je s lisico. Kakor hitro opazi izrednost, se po navadi brž ustavi. Četudi si miren kot kipi, te bo spoznala in bo zbežala. Razločijo pa tudi, kdo ji je nevaren in kdo ne. Podobno je pri sivi vrani, ki je gotovo najinteligentnejša med vsemi pticami. Vrana točno razloči zasedevalca od ostalih ljudi. Ako greš brez orožja, se vrana ne bo nič bala, pustila te bo v bližino par korakov. Če jo boš zapodil, navadno ne odleti daleč. Poluziski pa se ji približati s puško, kakorkoli jo že nošiš: v roki, na ramni ali pa za hrbtom. Takoj bo jela kričati in bo opozorila razen svojih vrstic tudi druge živali, da dobo hitro poiskale varno akralizišče.

Vse to je dalo povod, da se pri nas na kmetih mnenja, da vrana voha smodnik, kar seveda ne drži. Celovito smodnika lahko neseš ali greš s palico in se zvija črnokljunka se zmenila ne bo za te. Vrana sigurno sklepa in loči nevarno od neopasne; iz tvojih gibov je čitala, tvoje namene!

Med ribami je najbolj navzdušen debelotrubni klen, ki znatno nadkrijuje vse ostale, sicer ne posebno inteligentne vodne prebivalce. Celovito smodnika lahko neseš ali greš s palico in se zvija črnokljunka se zmenila ne bo za te. Vrana sigurno sklepa in loči nevarno od neopasne; iz tvojih gibov je čitala, tvoje namene!

Kakor znano, človek sam ni ni bruna v lastnem očesu ne vidi, zato pa čuti komaj videc drobci v njem kot bruno, ki čemur in skeli, reže, peče in žge, da je oko naglo krvavo in da solze teko v potokih. Mušice, ki je mehka, če ne izločuje baš kake jedke snovi, se prenese, drugače je že ostrim koscem premoga, ki se je z brzino vlaka, s katerim si se vozil, zaletel v tvoje oko, ki na to neprijetno dražilo reagira z vsemi sredstvi tudi tedaj, če se drobci ni zapičel v eno izmed očesnih kožic in ni napravil rane, ampak samo tiči v katerikoli očesni gub. Razdraženo mrene mobilizirajo reflektorino takoj zapiralno mišičevje, ki pritiska krvavico veko na veko, hoteč ga zavarovati pred nepotrebnimi premiklji in pred dražečo svetlobo. Pa tudi na

drug način se skuša oko iznebiti neprijetnega vasiljiva. Zrklo prične drzati semtertja in z obilno produciranimi solzami odplavi drobnega gosta, kar se mu tudi mnogokrat posreči. Dasi se je pa to zgodilo, pogosto bolnik še vedno čuti vasiljiva v očesu, osobito tedaj, če je ranjeno, kar se skoro vedno zgodi, če se oko menca, in neustopno dlje časa gnete in po nepotrebnem briše po njem.

Očesu pridemo na razne načine lahko na pomoč. Najprej lahko vzdignemo z eno roko zgornje, z drugo spodnje veko, gledamo arepo in nepremično na kak v bližini se nahajajoč predmet, pri čemer prične oko drzati in potiskati drobce iz svojih kotanj in gub v osredje ter ga izkrcati v kakem očesnem kotu, odkoder ga potem ni težko odstraniti. Če se to ne posreči, potem je treba iskati. Po spodnjem veku to ni težko. Potegneš ga navzdor in pogledaš, če leži smet na njem. Težji je pa ta pregled na zgornjem veku, katero je treba obrniti. V to svrhu naj bolnik sede ali naj se nasloni s hrbtom na kak sid in in naj gleda v tla, ti pa primi s palcem in kazalcem svoje desne trepalnice in potegni veko nekoliko naprej in k sebi, dočim potlači mezinico leve ali topi konec kakega svinčnika ali pesnenika proti korenju zgornjega veka. Pri tem skušaj z naglim, rahlim in vendar primerno energičnim potegom veko obrniti navzgor. Kajpada desnica ne sme trepalnic izpustiti izpod prstov. Na ta način dosežeš, da gleda notranja stran zgornjega veka navzgor in naprej in jo moreš povoljno pregledati. Časih tiči drobec na njej, najraje pa tiči v občni gubi, skrit nad zrklo. Od tam jo odbrisi in odpravi s koscem zmnožene žepne rute ali z vato ali kar imaš podobnega pri roki. Ta procedura ni bogve kako umetna in težka, seveda pa je treba zanj nekoliko vaje, katero si vsakdo lahko pridobi, da v primeru nezgode pomaga trpinu.

Razdraženost očesa se navadno kmalu umakne, če se je posrečilo odstraniti vrtnec iz njega. Grapavost, pritisk, rdečenje, zatok in solzenje naglo ponehajo, posebno če devlje bolnik mišične ali mrzle obkladke na bolno oko.

Kdor pa ima sebe v oblasti, temu je nasvetovati sledeče: v trenutku, ko začutiš, da ti je (n. pr. pri vožnji na vlak) padel drobec premoga v oko, ga takoj lahko zapri in pritlači nanj brez večje ale žepno rute in jo tiči tako kakih 5 do 10 minut, skušajoč oko čim manj možno premakati. Po preteku tega časa ne boš, ko odmakneš ruto, 90krat v sto primerih, ničesar več čutil na očesu, k večjemu da najdeš drobec, že naplavljen v očesnem kotu, odkoder ga lahko z uporabo žepnega zrcala odbriseš z ruto. Če je drobec zasajen, je seveda stvar težja, to pa pri premoči skoro nikoli ni. Premog navadno samo odrigne venecico.

Kjer tiče drobci, vrtnjeni v oko, kar se n. pr. pri košenih pezdirjih, žaganju, jeklu itd. pogosto zgodi, tamkaj je treba oko z vato ali ruto po možnosti napraviti negibko in takoj poskusi zdravniške pomoči. Tudi kaj bi kak neroden in ponesarečen poskus imel lahko težke posledice za bolnika, ki n. pr. ob poznejšem nogjenju ali pri poskodbah roženice lahko celo vid v izdatni meri izgubi. Take vrtnice more samo spreten zdravnik potegniti iz očesa s primernimi instrumenti, n. pr. železne opilke z magnetom in s pomočjo omame na meatu ali lokalne anestezije.

Silno nevarni za oko so pezdilni, ki odleže pri razpoku užgalnih kapic in se pogosto zapljuje globoko v zrklo. Tako oko, če je bakreni drobec koščak globoko prodrl, boleha jako dolgo in je čestokrat izgubljeno. Časih pa oboli tekom bolezni še drugo zdravje oko. V primeru takih okvar je seveda brez odloka iskati zdravniške pomoči, najboljša še v bližnji bolnici. Otrokom pa, ki nasajajo tako radi omenjene kapice na

glavice vžigalke, z drugim koncem zasajenih v pesek, in jih užigajo potem z drugo užigalico ter se radujejo na neznatni eksplodaciji, naj se najodločnejše prepovedo take pogubonoane igranje, odnosno naj se strogo pazi, da jim ne pridejo v roke, in če jih posedujejo, da se jim pravočasno odvzamejo in prepreči morda velika nesreča.

Železniški delavci morda dobe boljšega gospodarja?

To vprašanje se je pojavilo, ko je Rockefeller pričel prodajati svoje železniške delnice drugim železniškim interesom.

Washington, D. C. — Pojavilo se je vprašanje, ako železniški delavci Western Maryland železnice in Wheeling Lake Erie železnice dobe manj trdosrčnega gospodarja, ko' je Rockefeller pričel prodajati delnice prvo imenovane železnice Baltimore and Ohio železniški družbi, druge pa Nickel, New York Central in Baltimore & Ohio železniškim interesom.

Odborniki bratovčin vlakovapremnega oboja so prepričani, ko so izvedeli za novost, da je konec dvoletne stavke kurjačev in strojevodij na Western Maryland železnici.

Ako postane Daniel Willard, predsednik Baltimore & Ohio, načelnik Western Maryland železniške družbe, je dejal Arthur Lowell, podpredsednik Bratovšine kurjačev in lokomotivnih spremljevalcev, tedaj sem prepričan, da bo stavka končana, in da se sklene nova pogodba. Na Western Maryland železnici se bodo vstopavili prijateljski stiki, kakršni so vedno obstali med Baltimore & Ohio železnico in organizacijo železničarjev.

Res je, da so v bitko za kontrolo delnic Western Maryland železnice zapleteni vefinancijski interesi in da bitka še ni končana. Toda če bodo Baltimore and Ohio, Nickel Plate in New York Central železniške družbe, zagospodarile nad našo železnico, tedaj bo uprava prijateljsko občevala z nami, meni Lowell.

Železniški kurjači so večkrat naglasili, da namerava Byers, predsednik Western Maryland železnice, namenoma spraviti železnico v konkurz, da ne pride pod kontrolo Baltimore & Ohio železniške družbe. Na Rockefellerja so kazali, da lastuje največ delnic in da je on tisti duh, ki vpliva na Byersa. Zadnje leto je bil Rockefeller predmet kritike, ker napram delavcem nastopa trdosrčnost. Ta prodaja delnic se je izvršila vprav na predvečer, ko je imelo biti objavljeno poročilo o stavki, ki so ga sestavile razne cerkvene organizacije.

A. O. Warton, predsednik Mednarodnega društva strojnikov in vodja železniških delavcev, ki delajo v delavnicah, ni govoril optimistično o prodaji delnic.

Rekel je, počakajte, kaj stori Mednarodna komisija glede te kupčije z delnicami, pa bomo na jasnem, kje smo. Če bo imela Baltimore and Ohio železniška družba kak ukazovati delavcem, tedaj se delavske železniške organizacije srečene. Na obeh straneh v tej bitki so zapletene milijarde dolarjev. To je velika bitka med denarnimi interesi in delavstvo pride le toliko v vpsotv, da se bolj trpi ali se mu pa trpljenje olajša. Odvisno je, kdo zmaga v tej bitki denarnih interesov.

Mednarodna trgovska komisija mogoče odkloni prodajo delnic Western Maryland železnice Baltimore & Ohio železniški družbi radi klavzule, ki je v mestni odredbi mesta Baltimoreja. Ta določba je prišla v mestno odredbo, ko je mesto prodalo svoje delnice. Določba se glasi, da železnica ne sme priti nikdar v roke železniški družbi, ki ima svojo končno postajo v Baltimoreju. Ta določba je prišla v odredbo, da Baltimore & Ohio železniška družba ne more kupiti Western Maryland železnice.

IZ PRIMORJA

Vsak dan roparski napad. 20 letni Anton Frandolič iz Dobrodo se je vozil s kolesom domov iz Gradišča. Na nekem bolj zapuščenem kraju sta ga ustavila dva mlada človeka in mu vzela denarnico s 23 lirami. Ker se jima je zdelo premalo, sta Frandoliča oklofutila in odšla.

V Sempetru na Krasu je zgrajena nova tovarna parketov tvrdke Mankoč. Praviijo, da je največja te vrste v Italiji. Tržaški veletržec Prime je sezidal veliko stavbo, v kateri se nahaja moderna trgovina. Hranilnica in posojilnica je dobila svoj lastni dom. Tudi zasebniki zidajo hiše.

Ker ni smela iti na ples — 20 letna Marija Ravasin je skočila iz petega nadstropja hiše št. 2 v ulici D. Guerazzi v Trstu na vrt, kjer jo je mrtvo našla hišnica. Oče nesrečnega dekleta je zaposlen na ladji "Candido" in se je vrnil te dni po dolgi odsotnosti v Trst. Hči je hotela na ples in je bila že pripravljena na odhod. Oče jo je zavrnil, češ, da je lahko potrpi en dan, ko je on zopet doma. Mladenci so se očetova zavrnitev tako razburila da se je zaprla v svojo sobo in se potem vrgla skozi okno.

Najstarejša ruska državljana. Zadnje ljudsko štetje v sovjetski Rusiji je ugotovilo, da sta najstarejša ruska državljana dva Poljaka in sicer: 145 letni seljak Szapkowski, ki ima že šeststo ženo, staro sedaj 90 let, ter 130 letna J. Malajeva.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Giovanni Boccaccio:

Doživljaji meštarija Andreuccioja

(Dalje.)

Ko je moral Peter pozneje zapustiti Palermo ter se vrniti v Perugio, je mene pustil kot majhno deklico pri materi ter se, kolikor sem čula, nikdar več spomnil ne mene ne nje. Če bi ne bil moj oče, bi ga jaz radi tega hudo grajala, ker je pokazal (četudi pustimo ljubezen, ki bi jo bil moral čutiti do mene, svoje hčerke, ki me ni rodila kaka dekla ali nevredna ženska) tako nehalno naprati moj mater, ki je, gnana po najsveteljši ljubezni, izročila svoje stvari in sebe samo v njegove roke, dasi ni drugače nič vedela, kdo je. Pa kaj bi? Slaba in davno prošla dejanja je mnogo lažje grajati nego hvaliti. Stvar je pač bila taka. On me je pustil kot majhno deklico v Palermu, kjer sem zrasla skoro do sedanje velikosti in me je moja mati, ki je bila bogata gospa, dala za ženo nekemu iz Girgentov, plemenitemu in poštenemu možu, ki je prišel iz ljubezni do moje matere in do mene stanovat v Palermu. Tu je začel vkup z našim

kraljem Karlom kot navdušen Guelf enoviti zaroto; toda kralj Friderik je stvar dognal, preden se je mogla izvesti, in zato smo morali bežati iz Sicilije prav tiste dni, ko sem pričakovala, da postanem najodličnejša plemkinja, kar jih je bilo kdaj na tem otoku. Vzeli smo s seboj samo tisto malo, kar smo mogli (malo pravim z ozirom na vse ono, kar smo imeli), sapustili svoja zemljišča in palače in pribekali v to deželo, kjer se nam je kralj Karel izkazal tako hvaležnega, da nam je deloma popravil škodo, ki smo jo utrpeli radi njega, ter nam dal posestva in hiše. On še neprestano daje mojemu možu in tvojemu svaku — kajti to ti vendar je — dobro preskrbnico, kakor boš še lahko videl.

In tako sem tu, kjer te, sladki bratec, vidim po božji milosti, ne po tvoji zaslugi.

Rekli so ga je znova objela ter ga spet jokaje nežno poljubila na čelo.

Ko je Andreuccio slišal to pravilico, ki jo je ona tako v redu in po vrsti povedala ne da bi ji bila kdaj zavladala beseda med zobmi ali da bi ji bil jezik zajecjal, se je spomnil, da je bil njegov oče res nekoč v Palermu, in ker je po sebi samem poznal navade, ki jih možki

radi imajo v mladosti, in je videl neke solze, objeme in počitne objube, je imel vse, kar mu je bila povedala, za sveto resnico. Ko je obmolnila, je odgovoril:

"Gospa, če se čudim, se vam to ne sme zdeti nič posebnega, kajti jaz v resnici nisem prav ničesar vedel o vas, kakor bi vas ne bilo, bodisi da ni moj oče iz kateregakoli vzroka nikdar govoril o vaši materi in o vas, bodisi da nisem jaz nikdar ničesar doznal, če je kdaj govoril. Tem ljubše pa mi je, da sem vas tu našel kot svojo sestro, čim manj sem kaj takega upal in čim bolj sem tukaj čisto sam. In res, ne poznam človeka tako visokega rodu, da bi mu vi ne morali biti dragi, kaj šele meni, ki sem samo ponižen trgovec. Lepo vas prosim, da mi pojasnite, kako ste izvedeli, da sem tu?"

Ona je odgovorila: "Povedala mi je to danes zjutraj neka uboga žena, ki je mnogo pri meni, ker je stanovala, kakor pravi, dolgo z najinim očetom v Palermu in v Perugi. Jaz bi bila še davno prišla k tebi, ako se mi ne bi bilo zdelo, da se bolj spodobi če ti prideš k meni v mojo hišo, nego da bi jaz hodila k tebi v tvojo hišo."

Po teh besedah ga je začela ispraševati imenoma o vsakem njegovem sorodniku posebej in Andreuccio ji je o vseh odgovarjal. Zato je še trdnje ver-

jel, kar bi bil moral manj verjeti.

Ker so se njuni razgovori vlekli in je nekoliko pritiakala huda vročina, je dala prinesiti grškega vina in sladice in ponujala Andreuccioju, naj pije. Ko je nato nameraval oditi, ker je bila ura večerje, ni hotela ona nikakor privoliti, temveč se je naredila, kakor da ji to povzroča silno zmedo, ga objela in rekla:

"O, jaz reva, ki le prejasno vidim, kako malo sem ti draga! Kaj naj si človek misli, ko si pri svoji sestri, ki je nisi še nikoli videl, v njeni hiši, kjer bi se bil moral nastaniti, ko si prišel sem, pa siliš od nje in hočeš večerjati v gostilni? Zares, ti moraš večerjati z menoj in dasi mojega moža ni doma, kar mi je zelo žal, ti bom znala tudi jaz kot ženska izkazati nekaj časti."

Tedaj je rekel Andreuccio, ne vedoč, kaj bi ji drugače odgovoril: "Jaz vas imam rad, kakor le more človek sestro rad imeti, a če ne grem, me bodo ves večer čakali pri večerji in napojem si hudo zamero."

"Hvala Bogu, ne manjka se mi v hiši ljudi," je rekla ona. "Lahko jim sporočim, naj te ne čakajo; sicer pa bi se ti pokazal mnogo bolj uljudnega in bi storil svojo dolžnost, če sporočim svojim tovarišem, naj pridejo sem večerjati, potem pa lahko vkup odidete, če bi ti vsekakor hotel biti z njimi."

Andreuccio je odvrnil, da si ta večer ne želi svojih tovarišev, a če ji je tako všeč, naj ukrene kakor se ji zdi.

Ona je navidezno poslala v gostilno sporočilo, naj ga ne čakajo z večerjo. Po mnogih drugih razgovorih sta nato sedla k obedu in ko so jima prinesli že več sijajnih jedi, je ona zvišano zavijajoč pogovor pozno v noč, ko sta vstala od mize in je hotel Andreuccio oditi, je rekla, da tega nikakor ne dovoli, ker Napoli ni mesto, da bi človek blodil po njem ponoči, zlasti pa ne tujec, in prejšnje sporočilo, naj ga ne čakajo z večerjo, da vžija tudi za prenočišče.

On je to verjel in ker mu je — po lahkotni veri opeharjenemu — ugajalo biti pri njej, je ostal. Zato je ona po večerji — ne brez vzroka — razpredla mnoge in dolge pogovore in ko je del noči že minil, je odšla s svojimi ženskami v drugo sobo in pustila Andreuccioja v svoji skupno z majhnim dečkom, ki naj bi mu ponoči vse pokazal, česar bi potreboval.

(Dolje prihodnjik.)

Prvo letošnje Skupno potovanje v stari kraj

priredimo na francoskem parniku "PARIS" bo odplule iz New Yorka NA 23. APRILA 1927

"Paris" je slasti za tretji razred priznane najboljši parnik. Kakor na dosežanjih glavnih potovanjih se bodo tudi to pot našim potnikom ravnice posebne ugodnosti in naš stopnik bo potnika spremljal prav do Ljubljane.

Potniki naj se čim prej prijavijo, slasti ne dristvijo, da jim bomo mogli preskrbeti za pred odhodom potrebne dovoljenja (Permit), na podlagi katerega se bodo lahko nemoteno vrnili nazaj v Ameriko.

Drugo skupno potovanje se vrši istotako na parniku "Paris" in sicer 4. junija.

Razume se, da Vas lahko in radi odpravimo z vsakim drugim parnikom.

Ravno tako se veselje obrnite na nas: 1) kadar ste namenjeni potovati denar v stari kraj; 2) če želite dobiti denar iz starega kraja; 3) ako ste namenjeni dobiti hudo osobe v to deželo; 4) kadar rabite hudo goščenosti, injava, pogodb, ali hudo druge notarske listine, ali če imate kak drug opravil s stari krajem.

Slovenska banka Zakrajšek & Čuček 453 W. 42nd St., New York, N. Y.

All told znati pravilno pisati in štati angleško? Naroči si knjigo: "Književna matica S. N. P. J."

SLOVENSKE COLUMBIA PLOŠČE

- a) Najnovejši:
- 25064—Bodine veseli, polka, dom.
 - 25067—Slovenec sem, kvartet "Jadrani" Perice
 - 25068—O mraku, poje kvartet "Jadrani" Dolenjaka
 - 25065—Vigra se povra, mol. kvartet Oj Deherdob " " "
 - Na Jadranski obali, dom. godba.
 - 25063—Jas bi rad rudičih roč, kvartet Hribički, ponikajte se " "
 - 25062—Na vaviljske svatbe, harmonika Na Adriatickem bregu " "
- b) Poslušne za predpust:
- 25044—Triglavske valček, tri harmonike.
 - Coklarska koračnica, tri harmonike.
 - 25043—Polka Štapičev, tri harmonike.
 - Ti si moja, valček, tri harmonike.
 - 25041—Veseli radarji, tri harmonike.
 - 25040—Koraj valček " "
 - Polkarska polka " "
 - 25027—Sobotni večer, harmonika in ksilofon.
 - Nedelja, polka, harmonika in ksilofon.
 - 25020—Stajarska, Fr. Lovšin, harmonika.
 - Stari kranjski valček, harmonika.
 - 25010—Gorica, igra slovenski tarčar Stiglic " "
 - 25014—Planinska veselje, domača godba.
 - Čevljarska polka, domača godba.
 - 25013—Ob Planinskem jeneru, domača godba.
 - Mistična polka, domača godba.
 - 25002—Jaka valček, Fr. Lovšin, harmonika.
 - Domačka polka, Fr. Lovšin, harmonika.
 - 25050—Orlovski koračnica, godba s petjem.
 - Orlovski koračnica, godba s petjem.
 - 25048—Na Kranjskih gorah, igra orkestra.
 - Gospodarski valček, igra orkestra.
 - 6157—Štiti, šitaj, solnce, molki kvartet.
 - Povodni povodni, molki glas.
 - 7098—Mika, o j potek moj, mol. kvartet.
 - Dobro mla, molani kvartet.

8 plošč skupno s poštno stanoje\$2.50
5 plošč skupno s poštno stanoje4.00
10 plošč skupno s poštno stanoje7.50
Za Canado stane vsake plošče 80c skupno s poštnino.

Z vsakim naročilom od 5 ali več plošč pošljemo 100 igel srebrne satonj.

V salogi imamo še mnogo drugih plošč.

Pišite po cenik na Jugoslav American Corp. 453 W. 42. St., New York, N. Y.

All ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

NA PRODAJ JE "Rooming Haus" stanovanjaka hiša na novo vrejena, se proda za nizko ceno. Oglasite se od 5 do 9 ure zvečer na naslov: 2213 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

HIŠA NA PRODAJ.

Proda se 3-nadstropna, zidana hiša z podstrešjem, pritličje, garaža, furnace, gorkota v prvem nadstropju. Pridite osebno k lastniku: Kodl, 2514 So. St. Louis Ave., Chicago. (Adv.)

ŽENITVENA PONUDBA.

Slovenec, star 49 let, se želi seznaniti s Slovenko ali tudi žensko druge narodnosti v svrhu ženitve. Mora pa imeti nekaj denarja ali pa premoženja. Jaz imam \$7,400.00. Resne ponudbe se pošlje na naslov: Zgodnja Ženin, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKE ORGANIZACIJE V CHICAGO.

Klub št. 1, J. S. E. — Dramska predstava v nedeljo 27. marca, v dvorani C. S. P. E. Pastna veselica v torek 1. marca. Društvo "Pijonar" št. 559 S. N. P. J.

MATIJA SKENDER

JAVNI NOTAR

iz Amerike in stari kraj

1122 E. Ohio St. Telefon CEDAR 4572 N. S. Pittsburgh, Pa. Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, potnišnice, oporoke in vse druge v notarsko stroko spadajoče spise. Pišite, telefonirajte, ali pridite osebno.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENCİ—izvrstna krasna knjiga, obsega 682 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00
- Slovensko-Angliška Slovarica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00
- Zakon Biogenesije—tolmači naravne zakone in splojni razvoj, knjiga iz katere zamoreta črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....\$1.50
- Pater Malaventura—V Kobaridu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....\$1.50
- Zajednici—resnična povest in prava ilustracija dolej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki.....\$1.75
- Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal slovit ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek.....\$1.50
- Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 282 strani mehko vezana, stane samo.....50c
- "Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....25c
- "Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo.....25c

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabil na veselice in sboje, vizitnice, častnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

GENE ZMERNE, UNIKO DELO PRVE VARNOSTI

VSA POJAVNILA DANE VOĐSTVO TISKARNE

Prve po informaciji na našo

S. N. P. J. PRINTER

2657-58 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREBNA POJAVNILA

Izlet gospoda Broučka v XV. stoletje

Četki spisal Svatopluk Čech.—Poslovenil Stanko Svetina.

(Dalje.)

Sedaj pa je moral priznati, da ni napravila nanj dosedaj nobena mladenka tako vsestransko ugodnega vtisa, kakor ravno hčer Domiljaka. Telo niti preveč tenko, niti nad potrebo okroglo ampak ravno najlepše; obliže zmerno polno, ljubeznjive podobe in najnežnejše polti; lička ljubko rdečkasta in sveža kakor breakev, da bi jih naravnost vzgledni, lakre, rujave oči: vse zdravo in mladinsko prožno — kdo bi se začudil, da je obstala taka pred sodnim stolom Broučkovim brez vsake kritike. Res, ne le da ji je odpustil staroševo obleko, zapazil je tudi ravno nasprotno, da je ta rožnata obleka kakor vilita na vitko telo, v lepih gubah, da je ob bokih z zlatim trakom obita in zdolaj s sobolovino obrobljena, opazil je gastonabran, jasnomoden plašček, pod grlom s srebrno spo no zapet, in ta venec iz raznih bliščočih kamenov in biserov okoli nežnih korčkov se prilaga naravnost krasno, na vsak način lepše nego modernim krasotam šopi las, počesanih prav na oči in neurejene podlage obleke od zadaj, kar pa, nota bene, ni moja, ampak gospoda Broučka sodb. Sploh pa, kdor bi hotel spoznati nekoliko najprijaznejših primerov staroševe mode, ta naj si ogleda sličice v Štinega "Kristjansko poučenje" in naj potem odloči sam.

Nihče ne bode vzel gospodu Broučku za zlo, ker ni poslušal razlage Domiljake in je vedno kukal postrani na mladenko, ki je medtem pripravljala mizo in ker je sledil njenemu gibnemu kretanju z iskrenim dopadenjem. In ko se je vjela z očmi, nanjo uprtimi in je povesila mehke, dolge trepalnice in je še bolj zardela v lice, tedaj mu je bilo, kakor bi iskrene njenih oči tudi njegovo kri zanetile z mladinskiim ognjem.

Se potem, ko je zopet odšla iz sobe, ga je oni prijetni čut ovladal tako, da je gostitelj komaj obrnil njegovo pozornost na velik kol, ki je mohl na severni strani trga in katerega je gospod Brouček že zarana opazoval.

"Ali vidiš tam na stebri one piplajoče cunje?" je govoril Staročeh. "To je raztrgana zastava Vincenca iz Vartenberka, obešana tam na sramoto njega, ki se je še nedavno imenoval najstrašnejši branitelj kelih in največji nasprotnik kralja Sigmunda, a je v hipu pustil naš boj v sramoto svoje osebe in svojega stanu in je v maju izdajalsko izročil Praški grad sovražnikom."

"Vartenberka ne poznam," je rekel gospod Brouček. "A kaj je z ostalo zlahto? Kaj je s Schwarzenbergom?"

"Švarcenberka zopet jaz ne poznam."

"No ta, ki ima Krumlov in Trebou in bog ve kaj še vse." Krumlov in Trebou nista Švarcenberkova, ampak Ulrikova iz Rožemberka. Tudi ta je lokav izdajalec. V začetku je tudi gorel za kelih, toda sedaj je postal glavni njegov sovražnik. Glej, nič več ne verujem v močatost naših gospodov. Mnogi so sicer sprejeli kelih, toda to jim večinoma ne brani, da se ne bi vpregli v jarem kralja Sigmunda — oni, ki so ne le prisegli zatreti nauk Husov, ampak so tudi razglasili, da ukrotijo naš upor, čeprav bi imeli s tem zgubiti vso zemljo in prepustiti češke kraje drugim narodom. In res je že akkalc k orožju celi svet proti nam. Zakaj ne gre se že za vero samo, gre se tudi za narod. In kaj dela v tem odločilnem trenutku naše plemstvo. One, ki drže danes z nami, lahko pre-

šteješ na prstih. Ostali gladajo leno na naš neodločni boj ali pa stojijo pred Prago na strani Sigmundovi, v taboru naših vragov.

Ali morejo delati tako pravi in iskreni Čehi? O, veruj, našim gospodom ni nad vse čast in blagor našega naroda, ampak lastni dobiček, in kjer vgladajo korist svojega stanu, tam bodo pripravljeni spopiti se proti svojemu ljudstvu tudi s tujim sovražnikom.

Gospoda Broučka je že dolgočasila ta staroška politika in je zato rajši odstopil od okna, katero je potem Domilj zaprl.

"Gotovo si že lažen?" je rekel gostu. "Ne vem, kako ti bodo taknila po tujemskih naša češka jedila. Ali rad ješ kuro?"

"Kuro!" je zaklical gost osupel. (Staročehsko "kura" je novočeško "akorla"; novočeško "alepice" je naše kokoš).

"Čemu se čudiš? Ali si tudi posebil, kako se imenuje drobnjad, ki sedi na gradéh in hodi s petelinom po dvorišču?"

"A — kokoš?" je rekel gospod Brouček, čegar obliže se je mahoma spremenilo. "Mislim sem že, da svedite morda — " Niti v mislih ni hotel dopolniti ostudne predstave; saj je bila skoro še slabša nego kuhinja na mesecu.

"Kokoš ali kura," je potrdil Domilj. "Toda ne boj se stare, trde kokoši; imel boš pišče. Čeprav se rascapani dijak hvali v stari kratkočasni pesmi:

S hrano bahajo se mame, kur mesa je polne hrame,

vendar vem, da se ne morem pobahati gostu z navadno kokošjo."

"Kokoš da je navadna jed? To slišim prvič. Zame je kuretna imenitna stvar!" "V sedanjih burnih časih si ne moremo izbirati. Draginja je grozna. Prej je stala kokoš pol groša —"

"Pol groša!" je ostrmel gospod Brouček. "Prijatelj, ne dalaj slabih dovtipov!"

"Tebi se zdi tudi pol groša mnogo, kaj ne? V tujih krajih so mogoče pišče če cenejšje. Pri nas stane sedaj na trgu cel groš!! Jaz redim seveda kure doma na dvorišču. Saj lepših ne dobiš mnogokrat niti na trgu. Kajti pri nas ne velja v teh časih stari pregovor: 'Kdor 'ma groš, ta je mož.' Dobro je, da rad ješ kokoši. Sramujem pa se povedati, da imamo kot drugo jed lososa."

"Lososa!" je vzklilni gost radostno. "Lososa! To bodš knežji obed!"

"Ti se mi posmehuješ," je očital gostitelj. "Jaz, da se ti posmehujem? Morda vendar ne boš rekel, da je tudi losos navadna jed? Jaz sem jedel lososa samo enkrat v svojem življenju in še pri takem neumnem banketu, kjer človek valed samih govorov ne pride niti do poštene porcije."

"To je skoro neverjetno!" je zaklical gost osupel. "Pri nas imamo toliko lososov, da si celo družina zgovori, da bi lososovo meso ne prišlo k obedu vsakega drugega dvakrat v tednu."

"Moj bog, to živite najbrže kakor v deželi pravilje, kjer letajo v usta pečeni golobje in kjer teče vino v potokih," se je čudil vzradošeni gost, kateremu so se že silne zbirale v ustih.

"Ravno prav, da si me spomnil. Kaj hočeš piti? Imam dober med."

"Med!" je bruhnil iz sebe gospod Brouček in obliže mu je postalo hlpoma černo.

"Domačo medico. Upam, da jo pohvališ." Gost je zamahnil z rokama kakor da je noče, pa jih je zopet zlenil v milo prošnjo:

"Za boga, prosim te, prijatelj, nikdar ne zagovori vprico mene te sede! Bral sem o tej vaši — že pri samem življenju mi je slabo. Prav gotovo si mi skasil s tem lososa. Veruj mi — prej bi se napil makjari tudi — vode!"

(Dolje prihodnjik.)